

Dr. Teszár László

**Legfőbb Ügyészség
Közérdekvédelmi Főosztály**

Az ügyészség feladatai a természetet károsító és veszélyeztető cselekményekkel szemben

**2026. március 26. Budapest
Agrárminisztérium és az
Országos Kriminológiai Intézet
Szakmai-tudományos konferenciája**

AZ ELŐADÁS MOTTÓJA

Szent-Györgyi Albert: A természet hatalmas, az ember parányi. Ezért aztán az ember léte attól függ, hogy milyen kapcsolatot tud teremteni a természettel.

AZ ELŐADÁS SZERKEZETE

I. Alkotmányos és jogszabályi alapok

II. Az ügyészség büntetőjogi és közjogi tevékenysége

III. Az ügyészség környezetvédelmi tevékenysége **a büntetőjog területén** a természetkárosító cselekmények vonatkozásában

IV. Az ügyészség környezetvédelmi tevékenysége **a közigazgatási jog és a magánjog területén** a természetkárosító cselekmények vonatkozásában

V. Záró gondolatok

I. ALKOTMÁNYOS ALAPOK

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

P) cikk (1) bekezdés: A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos **növény- és állatfajok**, valamint a kulturális értékek a **nemzet közös örökségét** képezik, amelynek **védelme**, fenntartása és a **jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.**

XX. cikk (1) bekezdés: Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.

XX. Cikk (2) bekezdés: Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország:a **környezet védelmének biztosításával** segíti elő.

XXI. cikk (1) bekezdés: **Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.**

I. ALKOTMÁNYOS ALAPOK

28/1994. (V.20.) AB határozat:

A megelőzés elve: A környezethez való jog védelmének eszközei között a **megelőzésnek elsőbbsége van**, hiszen a visszafordíthatatlan károk utólagos szankcionálása nem tudja helyreállítani az eredeti állapotot.

A visszalépés tilalma: Az egészséges környezethez való jog azt a kötelezettségét is magában foglalja, hogy az állam a természetvédelem **jogszabályokkal biztosított szintjét nem csökkentheti**, kivéve, ha ez más alapjog vagy alkotmányos érték érvényesítéséhez elkerülhetetlen. Az állam nem élvez szabadságot abban, hogy a környezet (természet) állapotát romlani engedje vagy a romlás kockázatát megengedje.

Az állami intézménygaranciák és az alanyi jogok viszonyában az AB megállapította, hogy a **környezetvédelemhez való jog elsősorban önállósult és önmagában vett intézményvédelem**, azaz olyan sajátos alapjog, amelynek az intézményvédelmi oldala túlnyomó és meghatározó. E jog sajátosságai folytán mindazokat a feladatokat, amelyeket másutt alanyi jogok védelmével teljesít az állam, itt **törvényi és szervezeti garanciák** nyújtásával kell ellátnia.

I. ALKOTMÁNYOS ALAPOK

28/1994. (V. 20.) AB határozat:

Az Alkotmánybíróság szerint az állam köteles az egészséges környezethez való jog megvalósítását szolgáló sajátos intézmények kialakítására és működtetésére, tehát ezen értékek, érdekek védelme, **a környezethez való jog biztosítása az állam és mindenki kötelessége.**

Az állami felelősség megjelenítése elsődlegesen a közigazgatási szervek feladata, azonban a megosztott felelősség és a szubszidiaritás alapelvei szerint további állami szervek, így az **ügyészség is részt vesz a környezeti érdekek érvényesítésében.**

I. JOGSZABÁLYI ALAPOK

Magyarország ügyészségének alkotmányos funkcióra és feladataira vonatkozó legmagasabb szintű szabályozást az **Alaptörvény**, valamint **az ügyészségről szóló sarkalatos törvények** tartalmazzák.

A legfontosabb jogszabály **az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény (Ütv.)**

Az egységes jogalkalmazás elősegítése érdekében pedig a törvényi keretek között a részletes előírásokat az egyes **szakági alaputasítások** fogalmazzák meg.

II. AZ ÜGYÉSZSÉG BÜNTETŐJOGI TEVÉKENYSÉGE

Magyarország Alaptörvénye 29. cikk (1) bekezdés:

A legfőbb ügyész és az ügyészség független, az **igazságszolgáltatás közreműködőjeként** mint közvádló az állam büntetőigényének kizárólagos érvényesítője.

Az ügyészség:

- üldözi a bűncselekményeket,
- fellép más jogsértő cselekményekkel és mulasztásokkal szemben, valamint
- elősegíti a jogellenes cselekmények megelőzését.

II. AZ ÜGYÉSZSÉG BÜNTETŐJOGI TEVÉKENYSÉGE

1.) Ütv. 17. § (1) bekezdés: Az ügyészség a bűncselekmény gyanújának megállapítása érdekében a büntetőeljárásról szóló törvényben (Be., 2017. évi XC. törvény) meghatározott esetekben **előkészítő eljárást** folytat, illetve **felügyeli** más szerv előkészítő eljárásának törvényességét.

2.) Ütv. 21. § (1) bekezdés: Az ügyészség az igazságszolgáltatás közreműködőjeként **érvényesíti az állam büntetőigényét a bíróság előtt**, egyúttal közreműködik abban, hogy a bíróságok határozatai megfeleljenek az Alaptörvénynek és a törvényeknek.

3.) Ütv. 22. § (1) bekezdés: Az ügyész a 22-24. § szerinti felügyeleti tevékenysége során bármely időpontban és helyen ellenőrizheti **a törvényben meghatározott joghátrány és jogkorlátozás** végrehajtásának, a fogvatartottakkal való bánásmódnak a törvényességét.

4.) Ütv. 25. § (1) bekezdése szerinti **nemzetközi bűnügyi együttműködés**.

II. AZ ÜGYÉSZSÉG KÖZÉRDEKVÉDELMI TEVÉKENYSÉGE

Magyarország Alaptörvénye 29. cikk (2) bekezdés:

A legfőbb ügyész és az ügyészség

- a) törvényben meghatározottak szerint jogokat gyakorol a nyomozással összefüggésben;
- b) képviseli a közvédat a bírósági eljárásban;
- c) felügyeletet gyakorol a büntetés-végrehajtás törvényessége felett;
- d) a közérdek védelmezőjeként **az Alaptörvény vagy törvény által meghatározott további feladat- és hatásköröket gyakorol.**

II. AZ ÜGYÉSZSÉG KÖZÉRDEKVÉDELMI TEVÉKENYSÉGE

Az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény (Ütv.)

1. § (2) bekezdés: Az ügyészség a közérdek védelme érdekében **közreműködik** annak biztosításában, hogy **mindenki betartsa a törvényeket**. A jogszabályok megsértése esetén – **törvényben meghatározott esetekben és módon** – fellép a törvényesség érdekében.

Ha törvény másként nem rendelkezik, fellépésre akkor köteles, ha a törvénysértés megszüntetésére hivatott szerv az Alaptörvényben, valamint törvényben és más jogszabályban vagy közjogi szervezetszabályozó eszközben meghatározott kötelezettsége ellenére **a szükséges intézkedést nem teszi meg**, vagy ha a törvénysértésből eredő jogsérelem elhárítása érdekében **azonnali ügyészi intézkedésre** van szükség.

AZ ÜGYÉSZSÉG KÖRNYEZETVÉDELMI TEVÉKENYSÉGE

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (Kvt.), a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.), valamint az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény (Ávt.) **három szakterületen ruházza fel az ügyészt intézkedési lehetőséggel.**

a) büntetőjogi tevékenység: az ügyészség a büntetőeljárás törvényben meghatározottak szerint jár el a környezeti elemek illetve a természeti területek és értékek – különösen a védett természeti területek és értékek- a Büntető Törvénykönyvben tilalmazott módon való megsértése esetén

b) közigazgatási jogi tevékenység: az ügyészség az irányadó jogszabályok szerint közreműködik a környezetvédelmi és természetvédelmi hatóságok eljárásai és döntései törvényességének biztosításában

c) magánjogi tevékenység: az ügyész is jogosult keresetet indítani: környezeti veszélyeztetés, természeti érték, terület, valamint védett természeti terület veszélyeztetése, károsítása illetve az állatok kíméletére és védelmére vonatkozó jogszabályok megsértése esetén a tevékenységtől való eltiltás, illetőleg a tevékenységgel okozott kár megtérítése iránt

III. A KÖRNYEZET BÜNTETŐJOG ÁLTALI VÉDELMEINEK IRÁNYELVE

Az európai környezetvédelmi büntetőjog alapja a környezet büntetőjog általi védelméről szóló **2008/99/EK irányelv**, amelynek célja, hogy a büntetőjog eszközeivel hozzájáruljon a környezet eredményesebb védelméhez és a meglévő uniós környezetvédelmi jogszabályok érvényesítéséhez.

2019-ben 5 ország (FR, CZ, HUN, P, SF) részvételével vizsgálat zajlott a 2011-2018. időszakra vonatkozóan, melyről jelentés készült.

- környezeti kiberbűnözés elleni fellépés,
- intézkedések a bűncselekményből származó jövedelmekre és a környezeti károkra vonatkozóan,
- a környezet veszélyeztetése, mint általános bűncselekményi kategória létrehozása,
- nagyobb mértékű határon átnyúló együttműködés,
- területre szakosodott bírák és ügyészek

III. A KÖRNYEZET BÜNTETŐJOG ÁLTALI VÉDELME NEK IRÁNYELV ÉRTÉKELÉSE

Környezetvédelmi trendek a világban:

- illegális hulladékgazdálkodás;
- illegális hulladékszállítás (műanyag és egészségügyi hulladék);
- **illegális állatkereskedelem;**
- szennyezési tevékenységek;
- veszélyes anyagok kereskedelme.

Környezetvédelmi trendek Magyarországon:

- lopás szándékával elkövetett jogellenes fakivágás és fakitermelés;
- hulladék és veszélyes hulladék jogellenes elhelyezése, lerakása;
- **védett és fokozottan védett állatfajok egyedeinek határon történő átcsempészése.**

III. ÚJ KÖRNYEZETI BÜNTETŐJOGI IRÁNYELV

Az Európa Parlament és a Tanács 2024. április 11. napján fogadta el a környezet büntetőjog általi védelméről, valamint a 2008/99/EK és a 2009/123/EK irányelv felváltásáról szóló **2024/1203. számú irányelvet.**

Az irányelv 28. cikke értelmében a tagállamok vállalják, hogy hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek **2026. május 21-ig** megfeleljenek. Erről haladéktalanul tájékoztatják a Bizottságot.

III. A KÖRNYEZET ÉS TERMÉSZET ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

2012. ÉVI C. TÖRVÉNY XXIII. FEJEZET

1. Környezetkárosítás - 241. §
- 2. Természetkárosítás - 242. §**
3. Állatkínzás - 244. §
4. Kedvtelésből tartott állatok kereskedelmével összefüggő visszaélés – 244/A. §
5. Orvvadászat - 245. §
6. Orvhalászat - 246. §
7. Tiltott állatviadal szervezése - 247. §

III. A KÖRNYEZET ÉS TERMÉSZET ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

2012. ÉVI C. TÖRVÉNY XXIII. FEJEZET

- 8. A hulladékgazdálkodás rendjének megsértése - 248. §
- 9. Ózonréteget lebontó anyaggal visszaélés - 249. §
- 10. Radioaktív anyaggal való visszaélés - 250. §
- 11. Nukleáris létesítmény üzemeltetésével visszaélés - 251. §
- 12. Atomenergia alkalmazásával visszaélés - 252. §

A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYE I.

Btk. 242. § (1) Aki

a) **fokozottan védett** élő szervezet egyedét,

b) **védett** élő szervezet vagy az Európai Unióban természetvédelmi szempontból jelentős növény- vagy állatfaj egyedét, feltéve, hogy azok külön jogszabályban meghatározott, pénzben kifejezett értékének együttes összege eléri a fokozottan védett élő szervezet egyedei esetében megállapított, pénzben kifejezett legalacsonyabb értéket,

/13/2001. (V. 9.) KöM rendelet/

c) **a vadon élő állat- és növényfajok számára kereskedelmük szabályozása által biztosított védelemről szóló EK tanácsi rendelet**

A és B melléklete hatálya alá tartozó élő szervezet egyedét jogellenesen megszerzi, tartja, forgalomba hozza, az ország területére behozza, onnan kiviszi, azon átszállítja, azzal kereskedik, illetve azt károsítja vagy elpusztítja, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

/338/97/EK tanácsi rendelet/

A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYE II.

Btk. 242. § (2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a természetkárosítás az **élő szervezet egyedeinek olyan mértékű pusztulását okozza,**

a) hogy az (1) bekezdés a) vagy b) pontja esetében az elpusztított élő szervezet egyedeinek külön jogszabályban meghatározott, pénzben kifejezett értékének együttes összege eléri a fokozottan védett élő szervezet egyedei esetében megállapított, pénzben kifejezett legmagasabb érték kétszeresét,
b) amely az (1) bekezdés c) pontja esetében az élő szervezet állományának fennmaradását veszélyezteti.

(2a) A (2) bekezdés szerint büntetendő, aki a természetkárosítást **méreg** alkalmazásával vagy az állat elpusztítására alkalmas **csalétek** kihelyezésével, **több állat** életét veszélyeztetve követi el. /2021. évi CXXVIII. törvény 2022. január 1./

Btk. 253/A. § **E fejezet alkalmazásában a méreg** olyan veszélyes anyag vagy keverék, amely toxikológiai tulajdonságai alapján a belégzése, lenyelése vagy a bőrön át történő felszívódása esetén az állat életét veszélyezteti, illetve az állat különös szenvedését vagy maradandó egészségkárosodását idézheti elő.

A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYE III.

Btk. 242. § (3) Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt **gondatlanságból** követi el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3a) Aki a (2) vagy a (2a) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló **előkészületet** követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

/2021. évi CXXVIII. törvény 2022. január 1./

(3b) **Nem büntethető** az (1) bekezdés c) pontja alapján, aki a természetkárosítást elhanyagolható mennyiségű egyedre követ el, ha jogszabály meghatározza a vadon élő állat- és növényfajok számára kereskedelmük szabályozása által biztosított védelemről szóló EK tanácsi rendelet hatálya alá tartozó élő szervezet egyedének elhanyagolható mennyiségét.

/2025. évi CXVIII. törvény 2026. január 1./

A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYE IV.

Btk. 242. § (4) E § alkalmazásában **élő szervezet egyede**:

- a) az élő szervezet egyedének valamennyi fejlődési szakasza, alakja, állapota,
- b) az élő szervezetek keresztezéseként és kereszteződéseként létrejött egyed,
- c) az élő szervezet egyedének származéka, ami alatt érteni kell az elpusztult élőlényt, valamint annak vagy az élő szervezet egyedének bármely részét, továbbá azt a terméket vagy készítményt, amely a felsoroltak valamelyikéből készült, illetve ezek valamelyikéből származó összetevőt tartalmaz.

A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYE V.

Btk. 243. § (1) Aki Natura 2000 területet, védett barlangot, védett természeti területet vagy védett élő szervezetek életközösségét, illetve azok élőhelyét jogellenesen **jelentős mértékben megváltoztatja**, bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a természetkárosítás a Natura 2000 terület, a védett barlang, a védett természeti terület vagy a védett élő szervezetek életközössége, illetve azok élőhelye jelentős károsodását vagy megsemmisülését okozza.

(3) Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt **gondatlanságból** követi el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) E § alkalmazásában Natura 2000 terület alatt a természet védelméről szóló törvényben meghatározott fogalmat kell érteni.

A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYE VI.

**Vádemelés: Btk. 242. § (1) bekezdés a) pont
fokozottan védett élő szervezet egyedének károsítása
(parlagi sas mérgezése)**

A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYE VII.

**Vádemelés: Btk. 242. § (1) bekezdés b) pont
védett élő szervezet egyedének károsítása
(füsti fecskék lelövése)**

A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYE VIII.

**Vádemelés: Btk. 242. § (1) bekezdés c) pont
illegális állatkereskedelem**

A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYE IX.

**Vádemelés: Btk. 243. § (1) bekezdés a) pont
(jogellenes fakivágás védett területen)**

A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYE X.

**Vádemelés: Btk. 243. § (1) bekezdés a) pont
(védett terület beszántása)**

A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYE XI.

**Vádemelés: Btk. 243. § (1) bekezdés a) pont
(védett természeti terület felgyújtása)**

A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYE XII.

**Vádemelés: Btk. 243. § (1) bekezdés a) pont
(Natura 2000 területen nádirtás)**

A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYÉNEK JELLEMZŐI I.

- A bűncselekmények nagy része rejtve marad (látencia)
- A bűncselekmények jelentős része jól leplezhető
- A bűnösség kérdése (eshetőleges szándék-tudatos gondatlanság)
- A bűncselekmény elkövetési tárgyának beazonosítása (fokozottan védett-védett élő szervezet egyede)
- Elsődleges adatrögzítés (helyszíni szemle) fontossága
- Környezet- és természetvédelmi szakemberek szerepe (nemzeti park és vízügyi igazgatóságok, kormányhivatalok)
- Igazságügyi szakértői vélemény jelentősége (élő szervezet egyedeinek olyan mértékű pusztulása..., jelentős mértékben megváltoztatás, jelentős károsodás vagy megsemmisülés)
- Nemzetközi vonatkozások

A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYÉNEK JELLEMZŐI II.

- A bűncselekmény elkövetési tárgyának beazonosítása
Aztekium valdezi magyar bucó

A TERMÉSZETKÁROSÍTÁS BŰNCSELEKMÉNYÉNEK ÜGYÉSZSÉGI GYAKORLATA

A természetkárosítás esetében **földrajzi vagy más helyi adottságokkal** összefüggésben megnyilvánuló sajátosságok jellemzőek:

- A **román határon vagy annak közelében** gyakoribbak a védett illetve fokozottan védett állatfajok egyedeinek a határon átcsempészése miatt indult eljárások. A természetvédelmi érték egyes ügyekben megközelítette, illetve meg is haladta az egymilliárd forintot.
- Budapesten többnyire az interneten rendelt és a **Liszt Ferenc repülőtérre légi úton érkező**, engedély nélkül importált áruk miatt indultak büntetőeljárások.
- **Nagyobb kiterjedésű vizes élőhelyek** - így a Balaton - körzetében a nádas területének zsugorodását előidéző nádirtás, a vízbe engedett szennyezőanyagok, valamint illegális feltöltések miatti ügyek is jellemzőek.
- **Erdős területeken** a jogellenes – olykor tarvágással történő – fakitermelés miatti ügyek a jellemzőek.

V. AZ ÜGYÉSZSÉG KÖRNYEZETVÉDELMI TEVÉKENYSÉGE A KÖZIGAZGATÁSI JOG ÉS A MAGÁNJOG TERÜLETÉN

1. Büntetőeljárás kezdeményezés

[Ütv. 5. § (1) bekezdés, Ut. 26. §]

2. Szabálysértési eljárás kezdeményezés

[Ütv. 5. § (1) bekezdés, Ut. 28. §]

3. Hatósági eljárás kezdeményezés

[Ütv. 5. § (1) bekezdés, Ut. 29. §]

4. Perelhárító ügyészi intézkedés/magánjogi kereset

[Ütv. 26. § (3) bekezdés, Kvt. 109. § (2) bekezdés]

5. Felhívás

[Ütv. 29. §, Ut. 32. §]

6. Jelzés

[Ütv. 26. § (7) bekezdés, Ut. 30. §]

1. BÜNTETŐELJÁRÁS KEZDEMÉNYEZÉS

Büntetőeljárás kezdeményezés:

Az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény (Ütv.) 5. § (1) Az ügyész a tudomására jutott jogsértés vagy jogszabálysértő mulasztás miatt jogszabályban megállapított feltételek fennállása esetén **büntető**, fegyelmi, szabálysértési, illetve hatósági **eljárást**, büntetés-végrehajtási ügyekben kártérítési, illetve személyiségi jogsértés miatt járó sérelemdíj megfizetése iránti eljárást is **kezdeményez**. A kezdeményezés címzettje érdemi döntését köteles az ügyésznek haladéktalanul megküldeni.

1. BÜNTETŐELJÁRÁS KEZDEMÉNYEZÉS

Büntetőeljárás kezdeményezés: mederkotrás védett területen

1. BÜNTETŐELJÁRÁS KEZDEMÉNYEZÉS

Büntetőeljárás kezdeményezés: természetkárosítás büntette miatt

A vármegyei főügyészhez a természetvédelmi hatóság megküldte a jogerős határozatát, amelyben x forint természetvédelmi bírságot szabott ki az országos jelentőségű védett természeti terület rongálása és károsítása miatt.

A terület károsítása azzal valósult meg, hogy a mederoldalt megmetszték, az ott kialakult élőhelyet ezzel megváltoztatták, a mederüledéket a benne előforduló fajok egyedeivel együtt kitermelték és áthalmozták.

A természetvédelmi hatóság a medertisztítási tevékenység engedélyezése iránti kérelmet elutasította, a környezethasználó ennek ellenére a tevékenység végzését elkezdte. A főügyész a közigazgatási hatósági iratokat megvizsgálta és **természetkárosítás büntette** miatt büntetőeljárást kezdeményezett.

1. BÜNTETŐELJÁRÁS KEZDEMÉNYEZÉS

1. Büntetőeljárás kezdeményezés: védett állatok élőhelyének károsítása

1. BÜNTETŐELJÁRÁS KEZDEMÉNYEZÉS

1. Büntetőeljárás kezdeményezés: természetkárosítás büntette miatt

A vármegyei főügyészséghez a természetvédelmi hatóság megküldte a jogerős határozatát, amelyben egy külföldi állampolgárral szemben természetvédelmi bírságot szabott ki.

A bírsághatározat szerint a kereskedelmi vendéglátóhely üzemeltetőjét zavarta az ott lévő fecskék jelenléte, ezért egy hosszú bottal az épület homlokzatán lévő 4 db fecskefészket leverte.

A főügyészség a közigazgatási hatósági iratokat megvizsgálta és **természetkárosítás büntette** miatt büntetőeljárást kezdeményezett. A vizsgálat során megállapítást nyert, hogy a védett fecskék élőhelyének megsemmisítésén kívül a jogellenes cselekmény során 3 db fecskefióka is elpusztult.

2. SZABÁLYSÉRTÉSI ELJÁRÁS KEZDEMÉNYEZÉS

Szabálysértési eljárás kezdeményezés:

Az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény (Ütv.) 5. § (1) Az ügyész a tudomására jutott jogsértés vagy jogszabálysértő mulasztás miatt jogszabályban megállapított feltételek fennállása esetén büntető, fegyelmi, **szabálysértési**, illetve hatósági **eljárást**, büntetés-végrehajtási ügyekben kártérítési, illetve személyiségi jogsértés miatt járó sérelemdíj megfizetése iránti eljárást is **kezdeményez**. A kezdeményezés címzettje érdemi döntését köteles az ügyésznek haladéktalanul megküldeni.

2.SZABÁLYSÉRTÉSI ELJÁRÁS KEZDEMÉNYEZÉS

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény

141. Természetvédelmi szabálysértés

187. § (1) Aki

a) a természetvédelmi államigazgatási szerv engedélyéhez vagy szakhatósági hozzájárulásához kötött tevékenységet engedély vagy szakhatósági hozzájárulás nélkül, vagy az engedélytől, szakhatósági hozzájárulástól eltérő módon végez vagy végeztet, vagy bejelentési kötelezettségének nem tesz eleget,

b) természeti területen - beleértve a védett természeti, Natura 2000 területet is - a természetvédelmi célokkal össze nem egyeztethető tevékenységet folytat, szemetel, a területet más módon szennyezi, tiltott helyen tartózkodik, engedély nélkül tüzet rak,

c) védett élő szervezet egyedét, származékát vagy barlangi képződményt jogellenesen megrongál, elvisz vagy elpusztít, illetve védett vagy fokozottan védett állatfaj egyedét élettevékenységében jelentős mértékben zavar, szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés elkövetőjére a természetvédelmi őr, az önkormányzati természetvédelmi őr is szabhat ki helyszíni bírságot.

3. HATÓSÁGI ELJÁRÁS KEZDEMÉNYEZÉS

Hatósági eljárás kezdeményezés:

Ütv. 5. § (1) Az ügyész a tudomására jutott jogsértés vagy jogszabálysértő mulasztás miatt jogszabályban megállapított feltételek fennállása esetén büntető, fegyelmi, szabálysértési, illetve **hatósági eljárást**, büntetés-végrehajtási ügyekben kártérítési, illetve személyiségi jogsértés miatt járó sérelemdíj megfizetése iránti eljárást is **kezdeményez**. A kezdeményezés címzettje érdemi döntését köteles az ügyésznek haladéktalanul megküldeni.

Ut. 29. § (1) Hatósági eljárás kezdeményezésének van helye, ha az ügyész által észlelt, valamely magánszemély, jogi személy, vagy jogi személyiség nélküli szervezet cselekvése vagy mulasztása következtében megvalósult jogszabálysértés miatt **közigazgatási hatósági eljárás lefolytatása indokolt**.

3.HATÓSÁGI ELJÁRÁS KEZDEMÉNYEZÉS

3. Hatósági eljárás kezdeményezés: védett állatok károsítása

3.HATÓSÁGI ELJÁRÁS KEZDEMÉNYEZÉS

3. Hatósági eljárás kezdeményezés: védett állatok károsítása

Egy vármegyei főügyészség hatósági eljárást kezdeményezett olyan magyar és olasz vadászok ellen, akik a település külterületén a vadászati és a természetvédelmi szabályokat egyaránt megszegve tiltott időszakban nagyszámú védett madarat lőttek le. Az ügyben az illetékes kormányhivatal vadvédelmi és természetvédelmi hatósági eljárást kezdeményezett a vadászokkal szemben.

3.HATÓSÁGI ELJÁRÁS KEZDEMÉNYEZÉS

3. Hatósági eljárás kezdeményezés: védett növények károsítása

3. HATÓSÁGI ELJÁRÁS KEZDEMÉNYEZÉS

3. Hatósági eljárás kezdeményezés: védett növények károsítása

Egy vármegyei főügyészség hatósági eljárást kezdeményezett olyan engedély nélküli szarvasgombagyűjtők ellen, akik a védett területen gombakereső kutyák segítségével több mint 5 kg szarvasgombát gyűjtöttek össze úgy, hogy közben nagyszámú védett orchideát (fehér madársisak) tapostak le, illetve irtottak ki. Az ügyben az illetékes kormányhivatal természetvédelmi hatósági eljárást kezdeményezett a természetkárosító személyekkel szemben.

MAGYARORSZÁG
ÜGYÉSZSÉGE

4. PERELHÁRÍTÓ ÜGYÉSZI INTÉZKEDÉS

Ütv. 26. § (3) bekezdés:

(3) Azokban az ügyekben, amelyekben az ügyész fellép, és az ellenérdekű fél a fellépésre okot adó körülményt saját maga is orvosolni tudja, az ügyész a fellépését megelőzően **önkéntes teljesítésre történő felhívással** (a továbbiakban: felhívás) élhet, amelyben 60 napon belüli határidő tűzésével indítványozza a törvénysértés megszüntetését.

A felhívás címzettje a megadott határidőn belül az iratok megküldésével **tájékoztatja az ügyészt** arról, hogy a törvénysértést orvosolta, testületi döntést igénylő esetben a testület összehívásáról intézkedett, vagy - indokai kifejtésével - arról, hogy a felhívásban foglaltakkal nem ért egyet.

4. PERELHÁRÍTÓ ÜGYÉSZI INTÉZKEDÉS

4. Perelhárító kezdeményezés: Natura 2000 terület veszélyeztetése

4. PERELHÁRÍTÓ ÜGYÉSZI INTÉZKEDÉS

4. Perelhárító ügyészi intézkedés: [Ütv. 26. § (3) bekezdés]

A természetvédelmi hatóság megküldte a vármegyei főügyészség részére a kötelezést tartalmazó határozatát, amely megtiltotta egy termálfürdő részére, hogy a használt termálvizét egy Natura 2000 területre engedje ki. Tekintettel arra, hogy a termálfürdő a kötelezést nem hajtotta végre, a főügyészség természetvédelmi perelhárító felhívást adott ki a fürdő részére.

4. MAGÁNJOGI KERESSET

4. Magánjogi tevékenység: keresetindítás

Ütv. 26. § (1) Az ügyészségnek e törvényben nem szabályozott, az igazságszolgáltatás közreműködőjeként gyakorolt büntetőjogon kívüli közérdekű feladat- és hatásköreiről külön törvények rendelkeznek. Az ügyész ezeket a hatásköreit a törvénysértés kiküszöbölése érdekében **elsősorban bírósági peres és nemperes eljárások megindításával (perindítási jog)** valamint hatósági eljárások kezdeményezésével és jogorvoslat előterjesztésével (a továbbiakban együtt: fellépés) gyakorolja

4.MAGÁNJOGI KERESLET

Magánjogi kereset: védett állatok károsítása

4. MAGÁNJOGI KERESLET

4. Magánjogi tevékenység: kártérítés iránti kereset

Az ügyészi polgári keresetekre (kártérítés) példa:

- Egy vármegyei főügyészség keresetére a 105 db tiszavirágot horgászat céljából engedély nélkül összegyűjtő, majd azokat elpusztító alperest a bíróság ítéletében 1.000.050.-Ft **kártérítés megfizetésére** kötelezte.

4. MAGÁNJOGI KERESLET

Milyen szerepet játszottak a védett madarak az ügyészség környezetvédelmi tárgyú magánjogi tevékenysége jogi alapjainak megerősítésében, különös tekintettel a büntetőjogi dogmatikára és a bírósági nemperes eljárásokra?

4. MAGÁNJOGI KERESLET

Kárókatona

4. MAGÁNJOGI KERESLET

A károkatona hadművelet

A természeti értékeket, területeket, védett természeti területeket ért jogellenes károkozás esetén **a kártérítési igény büntetőperben polgári jogi igényként nem érvényesíthető**, hanem azt az ügyész külön polgári kártérítési perben érvényesíti.

A sértett, mint a büntetőeljárásban részt vevő személy, a Be. 50. §-a értelmében, az a természetes vagy nem természetes személy lehet, akinek vagy amelynek jogát vagy a jogos érdekét a bűncselekmény közvetlenül sértette vagy veszélyeztette.

Az eljárásjogi definíció anyagi jogi háttérre támaszkodik, amelynek dogmatikája a bűncselekmény passzív alanyának a törvényi tényállásban megjelölt azon személyt tekinti, akire az elkövetési magatartás irányul vagy behatást gyakorol.

A természetkárosítás Btk. 242. §-beli tényállása passzív alanyt nem tartalmaz. **Amennyiben tehát természetkárosítás bűncselekmény miatt kerül sor vádemelésre, úgy passzív alany – sértett – hiányában polgári jogi igény érvényesítésére sem kerülhet sor.**

4. MAGÁNJOGI KERESLET

Fenyőrigó

4. MAGÁNJOGI KERESLET

A fenyőrigó hadművelet

Egy vármegyei főügyészség keresetet nyújtott be a törvényszékhez védett állatok elpusztítása miatt és 100 000 forint kártérítés, valamint kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A keresetlevelet az első fokon eljáró törvényszék, majd a főügyészség fellebbezését követően az ítéletábla visszautasította.

Az ítéletábla jogerős végzése ellen a fellebbviteli főügyészség felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriánál, mint felülvizsgálati bíróságnál. Tekintettel az ügy súlyára, a felvetett jogkérdés társadalmi jelentőségére, továbbá arra a körülményre, hogy az ügy az ügyészség Alaptörvényben meghatározott feladat- és hatáskörét közvetlenül érintette, a felülvizsgálati kérelmet a Legfőbb Ügyészség Közérdekvédelmi Főosztálya készítette el.

4. MAGÁNJOGI KERESLET

A fenyőrigó hadművelet

A Kúria végzésében megállapította, hogy a másodfokú bíróság az ügyész keresetlevelét visszautasító elsőfokú határozatot a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabályok megsértésével hagyta helyben. Erre tekintettel a Kúria az ügyész keresetlevelében foglaltaknak megfelelően **az ítéletábra jogerős végzését** – a törvényszék elsőfokú végzésére is kiterjedően – **hatályon kívül helyezte** és az elsőfokú bíróságot a perfelvételi szaktól új eljárásra utasította.

A Kúria teljes mértékben elfogadta azt az ügyészi érvelést, hogy a jogkérdés eldöntése során az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény (a továbbiakban: Ütv.), a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény, a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) és a fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény (a továbbiakban: Fmhtv.) egymással is egybevetett értelmezését **az ügyészség Alaptörvény 29. cikkében rögzített alkotmányos kötelezettségeivel összhangban kell elvégezni.**

4. MAGÁNJOGI KERESLET

A fenyőrigó hadművelet

A Kúria egyetértett az ügyészség érvelésével abban a tekintetben is, hogy a Tvt. 60. §-ának (2) bekezdése szerint is a természeti érték, terület, valamint védett természeti terület veszélyeztetése, károsítása esetén az ügyész **kizárólag keresetet indíthat** a tevékenységtől eltiltás, illetőleg a tevékenységgel okozott kár megtérítése iránt.

Az igényérvényesítési mód tehát kizárólag a **Tvt. által biztosított bírói út**, ami polgári bírósági eljárást feltételez. A Kúria elfogadta az ügyészség azon érvelését is, hogy az Fmhtv-ben meghatározott eljárás csak törvény eltérő rendelkezése esetén érvényesülhet és a Tvt. 60. §-ának (2) bekezdése, valamint a Pp. 254. §-ának (1) bekezdése kifejezett eltérő rendelkezést tartalmaz, így az ügyész igényérvényesítése nem tartozhat az Fmhtv. hatálya alá.

4. MAGÁNJOGI KERESLET

A fenyőrigó hadművelet

A Kúria ezen túlmenően – az ügyészi érveléssel egyezően – rámutatott arra is, hogy a közjegyzői fizetési meghagyásos eljárásban nincs jogi lehetőség arra, hogy az ügyész absztrakt közjogi jogalanyként **az állam javára** kérje a kártérítés megfizetését.

Végezetül a Kúria elfogadta azon ügyészi érvelést is, hogy a fizetési meghagyásos eljárásnak – a peres eljárásban fennálló ügyészi illetékmentességgel szemben – olyan **ügyészt terhelő költség (díj)** vonzata lenne, amely az Alaptörvény 28. cikke szerinti követelményekkel és a jogalkotó akaratával is ellentétes volna.

4. MAGÁNJOGI KERESLET

A környezetvédelmi (természetvédelmi) közjogi ügyészi fellépések alapja **a környezeti (környezetvédelmi) információ**. A környezeti információ a környezetre, annak valamely elemére, valamely környezetvédelmi tevékenységre vagy intézkedésre vonatkozó adat, tény, körülmény, amely ügyészi intézkedés, fellépés alapja lehet.

1.E tekintetben a legfontosabb a szakági együttműködés keretében **a büntetőjogi szakágtól** érkező környezeti információ.

2.A környezet- és természetvédelmi ügyekben eljáró hatóságokkal kialakított kapcsolat részeként az ügyészség részére megküldött, **bírságot és kötelezést tartalmazó hatósági döntések**.

3.Egyéb külső szervektől, lakossági bejelentésekből, **kérelmekből, beadványokból, vagy saját tevékenységből** eredő információk.

4. MAGÁNJOGI KERESLET

Amennyiben védett állat- és védett növény károsítása, elpusztítása történik alapvető érdekünk, hogy a főügyészségek erről a területi természetvédelmi hatóságoktól (kormányhivatalok) vagy a területi természetvédelmi kezelőktől (nemzeti park igazgatóságok), **tudomást szerezzenek.**

Nagyon fontos, hogy a vármegyei (fővárosi) főügyészségeknek hivatalos tudomása legyen a védett állatok és növényeket sértő cselekményekről, mert csak így tudunk kártérítési pert indítani!

A magánjogi keresetekből befolyt kártérítés összege a főügyészség intézkedése következtében az Agrárminisztérium elkülönített számlájára kerül befizetésre, amely kizárólag természetvédelmi célra használható fel.

Közös cél: A természetvédelem érdekeinek védelmében a rendelkezésre álló jogszabályi lehetőségekkel élve minél hatékonyabban lépünk fel a természetet károsító és veszélyeztető környezethasználókkal szemben.

4. MAGÁNJOGI KERESLET

Magánjogi kereset: védett állatok veszélyeztetése

4. MAGÁNJOGI KERESLET

4. Magánjogi tevékenység: eltiltás iránti kereset

Az ügyészi polgári keresetekre (eltiltás) példa:

Egy megyei főügyészség keresetére az ismeretlen személyektől vásárolt 32 db védett madarat (erdei pinty, tengelic, csicsörke, csíz, süvöltő, zöldike és meggyvágó) engedély nélkül az otthonában kalitkában tartó alperest a bíróság ítéletében eltiltotta a védett állatok engedély nélküli befogásától, tartásától, veszélyeztetésétől és károsításától.

A 13/2024. (V. 30.) AB határozat!

13/2024. (V. 30.) AB HATÁROZAT

A 13/2024.(V. 30.) AB határozat:

Az Alkotmánybíróság hivatalból eljárva megállapítja, hogy az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény 44. § (2) bekezdése vonatkozásában jogalkotó általi **mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség** áll fenn amiatt, hogy:

– a jogalkotó nem az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésén alapuló jogbiztonság és a XXVIII. cikk (4) bekezdésében rögzített **nulla poena sine lege elvéből fakadó követelményeknek** megfelelően szabályozta **a tevékenységtől való eltiltást** azáltal, hogy nem határozta meg e jogkövetkezmény polgári perben történő alkalmazásának törvényi feltételeit; továbbá

– a jogalkotó nem az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésén alapuló jogbiztonság és a XXVIII. cikk (6) bekezdésében rögzített **ne bis in idem elvéből fakadó követelményeknek** megfelelően szabályozta az állatok kíméletére és védelmére vonatkozó jogszabályok megsértése miatti **polgári peres eljárás törvényi feltételeit** abban az esetben, ha büntetőeljárás, illetve állatvédelmi hatósági eljárás lefolytatásának is helye van.

Az Alkotmánybíróság felhívja az Országgyűlést, hogy jogalkotói kötelezettségének **2024. december 31-ig** tegyen eleget.

2. Az Alkotmánybíróság **az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény 44. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.**

13/2024. (V.30.) AB HATÁROZAT

Az AB határozatok jellemzői:

1. A 8/2017. (IV.18) AB határozat egyrésztől megállapította, hogy **az állatvédelmi bíróság büntető jellegű szankció** és ebből következően ha állatkínzás miatt büntetőjogi felelősség megállapításának van helye, vagy a büntetőjogi felelősség kérdésében már jogerős marasztaló döntés született, akkor ugyanazon tényállás alapján indult állatvédelmi eljárásban közigazgatási eljárásban az állatvédelmi bíróság kiszabására ugyanazon személlyel szemben nem kerülhet sor. Ugyanakkor megállapította, hogy **a tevékenységtől való eltiltás nem tekinthető büntető jellegű szankciónak.**

2. A 18/2022. (VIII.1.) AB határozat megerősítette a közigazgatási bíróság represszív jellegét és hasonló következtetésre jutott a közigazgatásban a **tevékenység végzésétől történő eltiltás** jogkövetkezmény kapcsán is. Az Alkotmánybíróság megállapította a halvédelmi hatósági eljárás során alkalmazható **halvédelmi bíróság, valamint eltiltás jogkövetkezmények büntető jellegét.**

3. A 13/2024. (V.30.) számú AB határozat szerint annak megítélése, hogy a szankció büntető jellegű-e vagy sem, nem az adott eljárás jogági besorolásából, hanem az **eljárás és a jogkövetkezmények funkciójából** kell kiindulni. A tevékenységtől való eltiltás büntető jellegű jogkövetkezmény, ami az állatvédelmi eltiltásnál ez ellentétes a 8/2017. (IV. 18) AB határozatban foglaltakkal! Az AB határozat a ne bis in idem elvét és a büntető jellegű jogkövetkezmények (eltiltás) alkalmazhatóságát kiterjeszti az állatvédelmi polgári jogi keresetekre is.

5.FELHÍVÁS

Felhívás:

Ütv. 29. § (1) bekezdés: Az ügyész ellenőrzi a közigazgatási hatóságok, valamint a bíróságon kívüli más jogalkalmazó szervek által hozott egyedi, bíróság által felül nem bírált jogerős, végleges vagy végrehajtható döntések, valamint hatósági intézkedések törvényességét.

Ütv. 29. § (2) bekezdés: Ha törvény másként nem rendelkezik, az ügyész a közigazgatási hatósági döntés érdemére kiható törvénysértés esetén a jogerőre emelkedéstől, véglegessé válástól vagy a végrehajtás elrendelésétől számított legfeljebb egy éven belül, kötelezettséget megállapító, jogot elvonó vagy korlátozó döntés esetén a végrehajtáshoz való jog elévüléséig, követelés biztosítását vagy dolog zárlatát elrendelő döntéssel szemben mindaddig, amíg ez az állapot fennáll, felhívással él a törvénysértés megszüntetése érdekében.

Ütv. 29. § (4) Az ügyész a felhívását a jogerős vagy a végleges hatósági döntést hozó szervhez nyújtja be.

5. FELHÍVÁS

5. Felhívás: hatáskör hiánya

5. FELHÍVÁS

5. Felhívás [Ütv. 29. §]

Egy védett és fokozottan védett növények károsítása és veszélyeztetése iránt indult eljárásban a természetvédelmi bíróság kiszabására jogosult természetvédelmi hatóság a védett és fokozottan védett növényeket lekaszó tulajdonost figyelmeztetésben részesítette.

A vármegyei főügyészség az ügyben felhívással élt, és a határozat megsemmisítését és új eljárás lefolytatását kezdeményezte, mivel a természetvédelmi hatóságnak kizárólag a védett növények vonatkozásában volt hatásköre, fokozottan védett növények vonatkozásában az országos illetékességű természetvédelmi hatóságnak van.

Az ügyben a természetvédelmi hatóság (részben) olyan ügyben járt el, amelyre nem volt hatásköre.

6.JELZÉS

Jelzés:

Ütv. 26. § (7) bekezdés: A törvénysértésnek nem minősülő hiányosságra és az olyan, csekély jelentőségű törvénysértésre, amely fellépést nem tesz indokolttá, az ügyész jelzésben hívja fel az illetékes szerv vezetőjének figyelmét. Ha az ügyész ezt kéri, az illetékes szerv vezetője a jelzéssel kapcsolatos álláspontjáról az ügyészt 30 napon belül értesíti.

Ut. 30. §: Az Ütv-ben meghatározott körben benyújtandó jelzésnek a 32. § (1) bekezdésének a)-c) és h) pontjában foglaltakat, ha a jelzés a döntés módosítására (visszavonására), vagy a mulasztás megszüntetésére irányul, a d) pont szerinti indítványt, valamint - ha az ügyész ezt kéri – azt kell tartalmaznia, hogy az illetékes szerv vezetője a jelzéssel kapcsolatos álláspontjáról az ügyészt 30 napon belül értesítse.

MAGYARORSZÁGI
ÜGYÉSZSÉG

V. ZÁRÓ GONDOLATOK

Az ökoszisztéma károsítása olyan, mint amikor a repülőgépből csavarok esnek ki!

V. ZÁRÓ GONDOLATOK

A környezeti elemekben és a természetben okozott károk jelentős részét ugyanis visszafordítani nem tudjuk, az egyes eseményekből viszont levonhatunk olyan következtetéseket, amelyekkel a jövőben a hasonló jogsértések elkerülhetők, vagy minimalizálhatók lesznek. Ez alapvetően **a megelőzés és az elővigyázatosság elvének** következetes alkalmazását jelenti.

MAGYARORSZÁGI
ÜGYÉSZSÉGE

V. ZÁRÓ GONDOLATOK

Bándi Gyula: A fenntartható fejlődés kulcsa a **generációs méltányosság** biztosításában rejlik, vagyis a jelen és jövő generációk érdekeinek egyensúlyban tartásában.

Köszönöm a figyelmet!

laszlot63@gmail.com Telefon: 30-238-2085

